Poštnina plačana v gotovi. LETO IX V Ljubljani dne 26. oktobra 1936. Štev. 43. Posamezna številka 1 Din

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI
SLOVENEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2050 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6 Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon štev. 2992

Slovensko ljudstvo je sodilo

Danes je volilo 225 slovenskih občin - Ogromna večina za JRZ

Prva številka za imeni občin pomeni število volivnih upravičencev, druga številka pa volivne udeležence. Številke v oklepajih pomenijo število odbornikov, ki odpadejo na posamezne kandidatne liste.

Agencija Avala:

Okraj Brežice

Videm: 803, 384 (40%). JRZ 243 (16), skupna opozicija 141 (2).
Brežice: 280, 249 (89%). JRZ 121 (3), skupna opozicija 128 (15).
Blanca: 787, 351 (45%). JRZ 255 (23), skupna opozicija 96 (1).
Pišece: 459, 300 (65%). JRZ 65 (1), skupna opozicija 235 (17).
Sevnica: 872, 572 (67%). JRZ 217 (2), skupna opozicija 355 (16).
Artiče: 549, 356 (65%). JRZ 287 (17), skupna opozicija 69 (1).
Brežice — okolica: 607, 299 (49%). JRZ 184 (16), skupna opozicija I. (Šetinc) 97 (2), sk. op. II. (Kržen) 18 (0).

Okraj Celje

Škofja vas: 1138, 671 (59%). JRZ I. (Samec) 481 (22), JRZ II. (Okorn) 190 (2).
Sv. Peter: 408, 341 (83.70%). JRZ 176 (15), JNS 165 (3).
Braslovče: 852, 591 (69.35%), JRZ 404 (16), opozicija 187 (2).
Žalec: 304, 225 (74%). JRZ 70 (2), JRZ-kompr. 155 (16).
Vojnik-trg: 292, 243 (83%). JRZ 114 (3), opozicija 129 (15).

Okraj Dolnja Lendava

Črenšovci: 1103, 830 (75%). JRZ (Horvat) 554 (22), JRZ-kompr. I. 251 (2), JRZ-kompr. II. 25 (0).
Orešje: 903, 584 (65%). JRZ 272 (4), opozicija 312 (20).
Odranci: 746, 466 (62%). JRZ 348 (17), JRZ-kompr. 118 (1).

Okraj Gornji grad

Luče: 503, 315. JRZ 210 (16), skupna opozicija 105 (2).
Mozirje: 187, 97 (58%). JRZ kompr. 97 (18).
Solčava: 269, 179 (66.50%). JRZ 143 (17), sk. opozicija 36 (1).
Šmartno ob Paki: 512, 327 (63.7%). JRZ 327 (18 odbornikov).

Okraj Kamnik

Radomlje: 320, 282 (88.12%). JRZ I. (Rode) 143 (15), JRZ II. (Pavlin) 139 (3).
Trzin: 209, 187 (89.77%). JRZ I. (Ložar) 76 (2), JRZ II. (Colnar) 111 (16).
Trojane: 387, 284 (73%). JRZ 284 (18).
Moravče: 1046, 770 (73.61%). JRZ 565 (22), skupna opozicija I. (Tome) 2, skupna opozicija II. (Cerar) 0.
Dob: 668, 538. JRZ 226 (2), skupna opozicija 312 (16).

Okraj Kočevje

Dolenja vas: 549, 429 (78.14%). JRZ 333 (17), sk. opoz. 96 (1).
Kočevje — mesto: 787, 563 (71.54%). JRZ 213 (3), sk. opozicija 350 (21).
Kočevje — okolica: 1026, 541 (52.75%). JRZ 541 (24).
Koprivnik: 472, 276 (58.47%). JRZ 88 (2), nemška 188 (16).
Mozelj: 508, 330 (65.1%). JRZ 330 (18).
Vel. Lašče: 1713, 1124 (65.6%). JRZ 1124 (30).

Okraj Konjice

Konjice — okolica: 1187, 749 (63.10%). JRZ 749 (24).
Loče: 1008, 688 (68.25%). JRZ 571 (23), skupna opozicija 117 (1).
Tepanje: 560, 419 (74.82%), JRZ 419 (18).

Okraj Kranj

Besnica: 336, 222 (66%). JRZ 222 (18%).
Jezersko: 217, 182 (83.8%). JRZ I. (Muri) 182 (18), JRZ II. (Virnik) 0.
Kovor: 490, 388 (79.2%). JRZ 231 (16), skup. opozicija 157 (2).
Sv. Ana: 182, 153 (84%). JRZ 50 (2), opozicija 103 (16).
Tržič: 914, 701 (77%). JRZ 469 (22), skupna opozicija 232 (2).
Stražišče: 1127, 823 (73%). JRZ 390 (4), sk. opozicija 433 (20).
Preddvor: 940, 585 (62.2%). JRZ 522 (18), opozicija 63 (0).
Predoslje: 439, 349 (79.5%). JRZ 349 (18).

Okraj Krško

Trebelno: 546, 377 (69%). JRZ (Grebenc Leopold) 140 (14), sk. opozicija I. (Klemenčič Franc) 133 (2), sk. opozicija II. (Piškur Franc) 104 (2).
Boštanj: 654, 507 (77.50%). JRZ 219 (3), sk. opozicija 288 (15).
Št. Rupert: 1006, 699 (69%). JRZ 699 (24).
Št. Janž: 697, 327 (46.9%). JRZ 325 (18), sk. opozicija 2 (0).
Št. Jurij pod Kumom: 459, 318 (69%). JRZ I. (Knez) 209 (16), JRZ II. (Kovač) 109 (2).
Krško: 522, 384 (73.5%). JRZ 267 (16), JRZ kompromisna 117 (2).

Okraj Laško

Laško: 335, 288 (86%). JRZ 165 (16), skupna opozicija 123 (2).
Zidani most: 1101, 661 (60%). JRZ I. (Koren) 538 (23), JRZ II. (Imperl) 123 (1).
Jurklošter: 556, 117 (21%). JRZ 117 (18).

Okraj Litija

Veliki Gaber: 416, 272 (65.38%). JRZ 272 (18).
Št. Vid pri Stični: 766, 611 (79.76%). JRZ 499 (23), opozicija 112 (1).
Stična: 734, 570 (77.75%). JRZ 441 (17), opozicija 129 (1).
Litija: 917, 729 (79.28%). JRZ 537 (22), opozicija 192 (2).

Okraj Ljubljana-okolica

Št. Jurij: 474, 382 (80.5%), JRZ 286 (17), sk. opozicija 96 (1).
Borovnica: 734, 476 (64.8%). I. JRZ (Telban Rudolf) 328 (16), II. JRZ (Švigelj Franc) 38 (0), sk. opozicija 110 (2).
Črni vrh: 269, 216 (80%). JRZ 216 (18).
Polhovgradec: 414, 351 (84%), JRZ 351 (18).
Medvode: 801, 639 (80%). JRZ 387 (21), skup. opozicija 252 (3).
Želimlje: 356, 272 (76%). JRZ 117 (3), skup. opozicija 155 (15).
Horjul: 482, 372 (78%). JRZ I. (Bastič Ivan) 249 (16), JRZ II. (Čepon Anton) 123 (2).
Gornji grad: 220, 155 (70.5%). JRZ I. (Mermal) 110, 16, JRZ II. (Božič) 45 (2).
Šmarje: 629, 451 (71.7%). JRZ 381 (17), sk. opozicija 70 (1).

Okraj Ljutomer

Mala Nedelja: 707, 551 (77%). JRZ 331 (16), skupna opozicija 220 (2).
Štrigova: 1723, 711 (41.3%). JRZ 711 (30).
Ljutomer - mesto: 381, 310 (81%). JRZ 141 (3). JNS 169 (15).
Ljutomer - okolica: 955, 645 (67.5%). JRZ 523 (23), skupna opozicija 122 (1).
Negova: 585, 360 (61.5%). JRZ I. (Mavrič) 305 (17), JRZ II. (Kavčič) 55 (1).
Apače: 1260, 856 (60.79%). JRZ 153 (1), nemška 703 (23).
Slatina—Radenci: 954, 599 (62%). JRZ 408 (22), skupna opozicija 191 (2).

Okraj Logatec

Hotederšica: 221, 181 (81%). JRZ 111 (16). skupna opozicija 70 (2).
Lož: 328, 281 (85%). JRZ 130 (3), skupna opozicija 151 (15).
Rakek: 684, 572 (84%). JRZ 358 (16), skupna opozicija 214 (2).
Rovte: 513, 426 (83%). JRZ 381 (18), skupna opozicija 45 (0).
Cerknica: 945, 646 (68%). JRZ 483 (22), sk. opozicija 163 (2).
Bloke: 866, 607 (70%). JRZ 498 (23), skupna opozicija 109 (1).
Žiri: 830, 667 (80%). JRZ 435 (21), skupna opozicija 232 (3).
Stari trg: 1149, 820 (71%). JRZ I. (Keržič) 320 (5), JRZ II. (Janežič) 150 (3), sk. op. 350 (16).

Okraj Novo mesto

Toplice: 770, 558 (72.47%). JRZ 411 (17), sk. opozicija I. (Rom) 103 (1), sk. opoz. II. (Darovec) 44 (0).
Mirna: 571, 430 (75.31%). JRZ 300 (16), sk. opozicija 130 (2).
Sv. Katarina: 269, 235 (87.3%). JRZ 194 (17), sk. opozicija 41 (1).
Dobrnič: 571, 419 (73.54%). JRZ 338 (17), opozicija 81 (1).
Hinje: 574, 402 (70.03%). JRZ 403 (18).
Mirna peč: 803, 515 (64.13%). JRZ 409 (23), opozicija 106 (1).
Novo mesto: 1124, 685 (60.41%). JRZ 685 (24).

Okraj Ptuj

Ormož: 350, 274 (78%). JRZ 166 (16), skupna opozicija 108 (2).
Ptujska gora: 479, 307 (64%). JRZ 259 (17), JRZ-kompr. 48 (1).
Hum: 426, 237 (55.6%). JRZ 237 (18).
Leskovec: 500, 315 (63%). JRZ (Horvat) 121 (12), JRZ-kompr. (Mlakar) 76 (2), skupna opozicija 118 (4).
Cirkovci: 600, 392 (65%). JRZ I. (Lah) 315 (17), JRZ II. (Beranič) 77 (1).
Središče ob Dravi: 628, 498 (79%). JRZ 179 (2), opozicija 319 (16).
Svetinje: 765, 506 (60%). JRZ 332 (16), JNS 174 (2).
Vel. Nedelja: 768, 554 (72%). JRZ I. (Irgolič) 437 (17), JRZ II. (Kandrič) 117 (1).

Okraj Škofja Loka

Zminec: 611, 412 (67.43%). JRZ 412 (18).
Selca: 788, 333 (42.26%), JRZ 333 (18).
Sorica: 453, 409 (90.28%). JRZ I. (Pintar Lovro) 184 (3); JRZ II. (Florjančič Matej) 225 (15).
Železniki: 593, 360 (60.7%). JRZ 360 (18).

Za Göringom - dr. Schacht

Prve uredbe o izvedbi štiriletke

Berlin, 25. okt. b. Diktator Nemčije za izvedbo štiriletke, general Göring, je že začel s svojim delom. Podpisal je prve uredbe, ki naj organizirajo delo, ki mu je določen za vrhovnega diktatorja. V prvem dekretu izjavlja Göring, da bo odslej njegov uradni naslov: »Ministrski predsednik, generalni polkovnik Göring, poverjenik za izvedbo štiirletke« in prosi podrejene, naj se blagovolijo tega naslova držati. V nadaljnem besedilu odredbe pravi Göring, da se bo v glavnem poslževal posameznih strokovnih ministrov kot pomočnikov pri izvedbi svojega dela. Delokrog štiriletke pa je razdelil v naslednje skupine:

1. Pridelovanje nemških sirovin.
2. Razdelitev sirovin med posamezne obrate.
3. Vprašanje zaposlitve delovnih moči pri izvedbi štiriletke.
4. Vprašanje poljedelskega pridelovanja.
5. Vprašanje določevanja cen in nadzorstva nad njimi.
6. Vprašanje trgovine z devizami.

S to uredbo so organizatorične predpriprave za izvedbo štiirletke zaključene.

V poučenih krogih pravijo, da bo pravi diktator štiriletke vendarle ostal dr. Schacht, ki pa se noče navezati na stranko. Zaradi tega potrebuje osebnost, ki uživa v stranki veliko avtoriteto, ki ga bo s svojim imenom krila. General Göring naj bi bil najbolj pripravna osebnost, da krije vse, kar bo dr Schacht predlagal za uresničitev svoje gospodarske štiriletke.

Hodža: Vse pogodbe ostanejo

Praga, 25. okt. AA. Predsednik min. sveta dr. Milan Hodža je v prisotnosti zunanjega ministra Kamila Krofte sprejel zastopnike tujega tiska. Odgovarjal jim je na razna vprašanja.

Na vprašanje o **gospodarskem načrtu za Srednjo Evropo** je dejal dr. Hodža med drugim, **da se ta načrt na eni strani konkretno nanaša na države Male zveze, na drugi pa na države rimskega protokola. Prizadevamo si, da bi se oba sistema zbližala. Nam ni na tem, da bi eden ali drugi propadel. Tudi nimamo razloga smatrati, da ni dobrega razpoloženja napram temu načrtu niti med državami rimskega protokola, niti med onimi Male antante.**

Naš načrt se oslanja na uredbe ideje ugodnostne carine. Naš načrt na primer ne dopušča povečanja carinskih taks, a tudi ne zmanjšanja preferencijalov. Druga njegova svrha je, da olajša režim s tujimi devizami. Nenadna sprememba v gospodarski politiki Srednje Evrope bi bila v vsakem primeru nemogoča. S tem se mora tudi interpretirati rezervirano stališče držav rimskega protokola napram temu načrtu. Z njim želimo samo realizirati idejo konsolidacije. Zato ne smemo izgubljati časa pri izvajanju te ideje. Nadejam se, da bo pomenila napovedana dunajska konferenca rimskega bloka nov korak k zbližanju držav v Srednji Evropi.

Kar se tiče **mednarodnih vprašanj,** je dr. Hodža zavrnil misel, **ki so jo izrazili neki listi, da bi bilo oportuno revidirati češkoslovaško zunanjo politiko. Z izjemami, ki jih je zadnjič dal zunanji minister Krofta, se je češkoslovaška vlada že solidarizirala. Odnošaji med Češkoslovaško in Francijo ostanejo nespremenjeni. To velja tudi za pogodbo o vzajemni pomoči med Češkoslovaško in Rusijo. Odredbe te pogodbe se bodo izpeljale in nikomur naj ne pride na um, da bi prisojal naši vladi boljševiške namere. Češkoslovaška ne bo prelomila svoje dane besede. Tudi z Malo zvezo bo še nadalje najtesneje sodelovala. Skušala bo tudi z ostalimi državami skleniti vrsto pogodb, ki bi se lahko razširile v sistem regijonalnih sporazumov. Ustvariti bi bilo treba blok držav, ki bi se opiral na vzajemno gospodarsko sodelovanje. V tem bloku bi lahko sodelovali tudi Nemčija in Italija.**

Hitlerjanci na pomoč JNS

Integralne jugoslovenske nacionaliste rešujejo integralni hitlerjanski Nemci

Pri današnjih volitvah je dosegla naša stranka nepričakovan uspeh. Celi okraji so padli v roke mož, ki so jih postavili pristaši naše stranke, da v bodoče upravljajo naše občine. Le redke so še občine, ki so se oddvojile od enotne fronte slovenskega ljudstva. Ne bomo raziskovali, zakaj tudi v teh občinah nismo uspeli. V večini občin, ki so se zaenkrat izjavile proti stranki slovenskega ljudstva, bi bili končno tudi lahko uspeli. Je pa nekaj občin, kjer je nam bilo nemogoče uspeti. **V teh občinah so odločujoči faktor n e s l o v e n s k i g l a s o v i, marveč n e m š k i g l a s o v i. — S temi nemškimi glasovi je prešel znaten del teh občin v nasprotne roke. Nemški volivci so smatrali za potrebno, da se odločijo za JNS in mačkovstvo. To se je dogodilo na B e l o k r a n j s k e m in pa na Š t a j e r s k e m. Če se morejo nasprotniki ponašati s temi par občinami, ki so jih pri nedeljskih volitvah dobili v svoje roke, se imajo zahvaliti deloma N e m c e m. J u g o s l o v e n s k i n a c i j o n a l i s t i s o s e t o r e j o b j e l i z n e m š k i m i n a c i j o n a l i s t i. — To je najvidnejši znak, ki so ga vrgle nedeljske volitve na površje. Mi smo tudi tega pojava veseli, kakor je ta pojav sam na sebi žalosten. Dokazuje namreč samo to, kar smo v politični naši zgodovini vedno videli, namreč, da je našim političnim nasprotnikom nacijonalizem samo krinka, za katero so se skrivali in s katero so delali trgovino, da so mogli za svoje svobodomiselne ideje rešiti nekoliko politične moči. Nam so pa te nedeljske volitve dale nov dokaz, kaj naj mislimo o tem jugoslovenskem nacijonalizmu in kako ga naj ocenimo. Skušnje današnjega dne so nam znova potrdilo, da so bile sodbe slovenskega ljudstva o takozvanem jugoslovenskem nacionalizmu pravilne.**

Nam ne preostaja drugega, kakor da gremo po začrtani poti naprej. **Naše stališče o vprašanju narodnih manjšin je brez dvoma zmerno in narekovano po sodbi naravne pameti. Nočemo delati krivice, zase in za svoje zahtevamo pravico. Naši nemški sodržavljani so po veliki večini, kakor se zdi, drugega mnenja. Nočejo sprejeti našega naziranja o vprašanju soživljenja narodnih manjšin z državnim narodom. Po večini so dvignili hrup in s e p r i t o ž i l i i n t e g r a l n i m j u g o s l o v e n s k i m n a c i j o n a l i s t o m, ki so seveda tudi vse storili, da bi jih dobili v svoj objem. Zavedali so se namreč dobro, da si morejo na ta način rešiti par občin. In v resnici, r e š i l i s o j i h z n e m š k i m i g l a s o v i.**

Mi hočemo ob sijajnih rezultatih, ki smo jih pri teh volitvah dosegli to dejstvo konstatirati. Na Nemcih je, da gredo vase in o posledicah razmišljajo.

Aretacije v Moskvi

Pariz, 25. oktobra AA. »Petit Parisien« ima iz Moskve vest, da je bilo v zvezi s procesom proti Zinovjevu in tovarišem aretiranih mnogo več uglednih osebnosti, kakor je doslej mislila evropska javnost. Poleg ostalih so bil aretirani še bivši poslanik v Londonu Sokolnikov, bivši komisar za delo Ugljanov, bivši pomočnik prometnega komisarja Serebijakov, direktor oddelka državne banke Arkus, bivši armijski general in vojaški ataše v Londonu general Putnov, glavni urednik poluradnega »Journala de Moscou« Pjatakov-Rajevski. Postopanje proti Buharinu in Rikovu pa je bilo ukinjeno.

Pozdrav Turčije našemu predsedniku vlade

20 turških listov o obisku dr. Milana Stojadinovića

Carigrad, 25. okt. AA. Vsi današnji carigrajski listi in tudi vsi listi v Ankari in drugod so objavili članek v listu »Ulus«, ki poudarja pomen obiska dr. Stojadinoviča na Turškem. Teh 20 jutranjikov, popoldnevnikov in večernih listov je v Turčiji objavilo tale članek:

Dr. Stojadinović, predsednik jugoslovanske vlade, prihaja iz Belgrada 26. t. m., da bo teden dni gost Izmeta Inenija. To je prvi in neposredni stik dr. Stojadinoviča in njegove gospe s turško republiko. Na to pot odhaja dr. Stojadinović iz Belgrada z navdušenjem. Ne brez vzroka. Kajti prepričan je, da ves jugoslovanski narod iz dna srca odobrava pozdrav Belgrada Ankari. Vsa Jugoslavija čuti, da je od tistega zgodovinskega trenutka, ko sta se dva poglavarja države srečala na Bosporu in dala drug drugemu roko kot velika voditelja svojih narodov, da je od tistega trenutka dobil balkanski mir hrbtenico in da je osebno pobratimstvo med kraljem Aleksandrom in Kemalom Atatürkom ustvarilo neporušljiv temelj prijateljstva med Jugoslavijo in Turčijo. In zato gleda vsa Jugoslavija z kar najglobljim zaupanjem in simpatijami to poglabljanje turško-jugoslovanskega razmerja, ki bo ostalo ena izmed osnovnih smernic naše zunanje politike. To je volilo nesmrtnega kralja, to je državniško poslanstvo dr. Stojadinoviča. Okrepiti Balkan, utrditi zlasti turško-jugoslovansko zvezo, nam ostane najracijonalnejša politika, ki nam jo je vsilila muhasta igra velikih držav. Moja želja je, da smo svoji in da se naslanjamo predvsem na svojo lastno moč. Ali ni mar že letos predsednik dr. Stojadinović, ko je sprejel doma na intimno čajanko odlične zastopnike turškega tiska poudaril, da imamo mi v Balkanski zvezi svoje malo, pa čvrsto Društvo narodov, ki ne srečava takšnih zapletk, kakor ženevsko. Torej popolnoma v teh vodilnih idejah zunanje politike odhaja dr. Stojadinović na pot v Turčijo, da v družbi vodilnih turških osebnosti v Ankari izdela že obstoječe harmonično sodelovanje med turškim in jugoslovanskim narodom, ki si ga tako iskreno in vztrajno želi g. Ruždi Aras s svojimi pogostimi obiski v Belgradu in zelo ugledni turški poslanik v Jugoslaviji Ali Hajdar Aktaj. Toda poudariti moramo to pot, da prihaja dr. Stojadinović v prijateljsko državo in s posebnim občutkom veselja, kot zmagovalec v parlamentu in kot zmagovalec pri pomembnih občinskih volitvah, ki so se vršile v vsej državi. V poldrugem letu svojega vladanja se mu je posrečilo pripeljati Jugoslavijo brez pretresljajev k parlamentarni demokraciji in izvesti zelo oprezno prehod iz diktature v demokracijo z izredno spretnostjo in v smotrnih etapah. Izid občinskih volitev v najobčutljivejših banovinah je dal dr. Stojadinoviču potrebno legitimacijo od ljudstva in dokaz, da njegova vlada popolnoma ustreza razpoloženju jugoslovanskih množic. Volitve 26. oktobra v skupščini in senatu z zmago vladnih kandidatov v narodnem predstavništvu pa izpopolnjujejo zasluženo zaupnico kraljevskih namestnikov v narodu. Na čelo skupščine je prišel zastopnik vladne stranke Stevan Cirič, tisti mož, ki je v imenu skupščine pred kratkim pozdravil turške novinarje v Belgradu, na čelo senata, kjer je vlada imela pri proračunski debati v aprilu manjšino, je pa z lepo večino prišel vladni kandidat, odlični Hrvat, bivši minister in večletni delegat v Društvu narodov g. Želimir Mažuranič, potomec slavne hrvatske družine, državnik in narodni pesnik. Tako je parlamentarna opozicija raztrgana in zelo oslabljena in ne pomeni več resnega nasprotnika, medtem pa gleda izvenparlamentarna opozicija s serdiščem v Zagrebu vse bolj v stranki dr. Stojadinoviča zastopnike, s katerimi naj se izvrši veliko delo srbsko-hrvatskega sporazuma. V tej zmagi v skupščini in senatu more g. dr. Stojadinović videti popoln mandat naroda za velike naloge, ki si jih je zadal, ko odhaja v Ankaro v spremstvu svojega preizkušenega osebnega prijatelja g. Alija Hajdarja Aktaja, turškega poslanika v Belgradu.

Bethlen napada Gömbösa

„Uvajal je diktaturo in teror“
„Izgubil je stike s Francijo in Anglijo“

Budimpešta, 23. oktobra. b. V nadaljevanju debate o izjavi vlade Daranyija se je oglasil tudi grof Bethlen, ki je imel po dolgem času zopet velik političen govor. Uvodoma je dejal, da novi vladi, »ki je predložila zelo skromen program«, ravno zaradi tega ne zaupa. Gömbösov režim pa je imel dva programa, enega za javnost, drugi pa je bil tajen. Javni program podoben klišeju, je bil takšen, da ga je lahko sleherni človek v parlamenti in izven njega z odobravanjem sprejel, medtem ko do tajnega programa nikdo ni imel zaupanja. Tudi on sam, Bethlen, ki je spoznal zakulisne namene prejšnje vlade, je moral zapustiti stranko, ki jo je ustanovil in ki jo je sam osebno vodil skozi 10 let, ko je bil neprenehoma predsednik madjarske vlade.

Nova vlada nima nobene tajnosti. Noče nobenega diktatorskega režima, kot ga je prejšnja tajno zasledovala in ga stopnjevaje gradila, ampak je vse položila na mizo. Uživala bo zato večje zaupanje. Prejšnja vlada je njega, kakor sploh vso opozicijo, proglasila za levičarsko. Nasproti temu pa je vendar le res, da je bil on tisti, ki je iztrebil Karolyijevo boljševiško vlado iz Madjarske, da je bil on osebno tisti, ki je zbral vse protiboljševiške sile v državi, da je bil on tisti, ki je dal povelje Gömbösu, naj organizira vojsko za boj proti boljševizmu in sem bil tisti, ki sem Horthyja prepričal, naj ostane v deželi. Zato so ga proglasili sedaj za boljševika. Pod Gömbösom je veljal za madjarskega nacionalista samo oni, ki je po gotovih inozemskih vzorih na Madjarskem preganjal žide in uvažal še druge tuje ideje k nam. Prejšnji režim je dovolil, da se je delala propaganda za diktaturo v naši državi. Od nove vlade pričakujemo, da bo za vselej pokopala zamisel o vsemogočnosti samo ene politične stranke in odstranila tiste politike, ki so se s takšnimi cilji politično umazali. Pričakujemo tudi, da bo konec tistih metod, ki so z gotovimi organizacijami terorizirale javno mnenje. Nova vlada nam daje jamstva, da bodo kmalu iz naše dežele iztrebljeni vsi tisti nezdravi pojavi, ki so pri nas državno krepost zastrupljevali.

V zunanji politiki je Bethlen visoko naglasil svojo zadovoljnnost, da se hoče nova vlada pobrigati, **da zopet poišče izgubljene stike z velikimi zapadnimi demokracijami v Franciji in Angliji, kamor tečejo vse madjarske tradicije.**

Od Gömbösa do Daranyia

Novi madjarski ministrski predsednik Daranyi je imel svoj nastopni govor, v katerem je opisal politiko madjarske vlade pod njegovim vodstvom. Držal se je strogo izjave, ki jo je dal že takoj prvi dan po sestavi svoje vlade, da bo namreč »nadaljeval politiko svojih prednikov, toda s svojo lastno osebnostjo in s svojimi lastnimi metodami«. Njegov prvi politični govor kot predsednik madjarske vlade je torej prvi oficijelni migljaj, kako se bo udejstvovala »osebnost« novega predsednika in kakšne bodo njegove »osebne metode«.

Novi ministrski predsednik je prišel na oblast zelo hitro, a znano je, da so se bili za kulisami okrog regenta Horthyja silni boji za nasledstvo. V borbo so se vrgle vse stranke. Prva med njimi je bila vladna stranka sama, torej Gömbeševa stranka narodne edinosti, ki se je bala, da bo Daranyi morda malo premlačen, da bo opustil Gömbeševe močne notranje in zunanjepolitične črte in bo program umrlega državnika izvajal v bolj zmernem smislu. Vladna stranka je izrazila strah, da Daranyi z »milejšimi metodami« ne bo nikakor mogel uresničiti diktatorskih namenov Gömbeševe vlade, saj jih niti Gömbös sam ni mogel, čeravno se je posluževal najmočnejših sredstev. Dvignila se je tudi stara aristokracija okrog Bethlena, ki je bila prej preveč potisnjena stran in ki je še vedno ostala mnenja, da je bil Gömbös za Madjarsko nesreča, ker jo je preveč navezal na Italijo in Nemčijo ter jo odrezal od Francije in Anglije, na katere bi se morala Madjarska v zasledovanju svoje revizionistične politike naslanjati in bi od tega imela več uspehov, kakor od italijansko-nemškega suženjstva. Dvignila se je Tibor Eckhardtova kmetska stranka, ki jo je Gömbös s svojo avtoriteto podrl na tla, da je morala umolknili, a ki še vedno nestrpno čaka, da se uresničijo njene želje po pravični razdelitvi poljedelske zemlje in po pravični rešitvi političnega sodelovanja širokih kmetskih slojev pri notranji politiki madjarske države. Poleg tega pa so obstojala tudi osebnostna nasprotja. V Gömbeševi vladi je vodil notranje ministrstvo minister Kozma. Ker pa je zadnjih 10 mesecev Gömboša nadomestoval Daranyi sam, je padla odgovornost na Kozmovo notranjo politiko tudi na Daranyia in ko je slednji izjavil, da bo v svojo vlado sprejel tudi tega nepriljubljenega notranjega ministra, se je dvignil v vseh strankah velik odpor, ki bi bil skoraj dosegel svoj cilj in Daranyia odrinil od predsedništva vlade. Z ministrom Kozmo pa imajo naslednji obračun. Nikolaj Kozma je policist. Za kakšna ideološka gibanja nima nobenega posluha. Tako je tudi dovolil, oziroma popolnoma spregledal, da se je pred njegovim nosom madjarska socialdemokracja na široko razpasla in se pridno udejstvovala v ilegalnih organizacijah, ki jih je po vsej državi razpletla. Marksisti so se organizirali po vzorcu avstrijskih marksistov čisto na boljševiški podlagi. Danes je znano, da je po velikih industrijskih središčih skoraj 80% zajetih od podtalne organizacije. Madjarsko meščanstvo in kmetje so razmah podtalnega boljševizma takoj videli in nevarnost opazili. Začeli so se organizirati in ker Kozma niti vladni stranki ni dovolil, da bi se v podeželju razširila, se je odpor proti boljševizmu strnil v skupine katoliške akcije. Ko je Kozma to opazil, je udrihnil po marksističnih in vseh ostalih strankah, tudi po skupinah katoliške akcije s policijskim pendrekom. Ko so hoteli dne 1 oktobra v Budimpešti organizirati veliko protiboljševiško manifestacijo, se je Kozma tega naenkrat ustrašil, zaskrbel ga je red in mir v državi in je izdal uredbo, po kateri je sploh vsako zborovanje na področju vse države strogo prepovedano. Ta uredba je s svojo policijsko brutalnostjo udarila seveda samo narodne in meščanske stranke ter katoliško akcijo, ker marksistov niti zadeti ni mogla, saj so kot stranka itak prepovedani in se udejstvujejo itak le z ilegalnimi organizacijami. Ko je torej Daranyi izjavil, da bo Kozmo sprejel v novo vlado, je navalila vsa nacionalna in krščanska javnost na regenta Horthyija, naj nikar ne ponovi napake in ne daje države v roke človeku, ki bo pustil, da se boljševizacija Madjarske nadaljuje.

Vsi ti našteti pomisleki so bili v dveh dneh odstranjeni in Daranyi je po številnih obljubah, ki jih je moral dati na levo in na desno ipak smel sestaviti svojo vlado, ki se je pred par dnevi narodu predstavila s svojo vladno izjavo.

V svoji vladni izjavi je Daranyi dal smernice za svojo notranjo in zunanjo politiko. Evropa je oba dela vladne izjave nestrpno pričakovala. Glede notranje politike je poudaril, da se bo držal madjarske nacionalne osnove in načel krščanske morale. Sodelovati je pripravljen z vsemi strankami, ki ti dve osnovi sprejmejo. Njegova vlada bo izvedla tudi velike ustavne reforme. V prvi vrsti hoče uvesti tajno glasovanje pri volitvah, nadalje razširitev volivne pravice, reforme magnatske zbornice, ki ne odgovarja več potrebam modernega časa in končno okrepitev moči državnega regenta. V zunanji politiki je poudaril prijateljstvo do držav rimskega bloka, nadalje s posebnim poudarkom do Nemčije, Poljske in Bolgarije. On si želi tudi, da bi dosegel varno prijateljstvo z Anglijo in da bi v kratkem prišlo do prijateljskega ozračja med Madjarsko in Francijo »v okviru medsebojnega priznanja obojestranskih interesov. Držav Male zveze ni omenil, pač pa se je ob nje obregnil s stavkom, v katerem obžaluje, »da vladajo nezadovoljive razmere med madjarskimi narodnimi manjšinami, ki živijo v sosednih državah.

Ako po označeni predzgodovini Daranyijeve vlade in na podlagi njegove prve vladne izjave iščemo, kje so »osebnostne črte« v zunanji in notranji politiki nove Madjarske in katera so »osebnostna« sredstva, s katerimi jih bo nova vlada hotela doseči, moramo reči, da je pričakovati v notranji politiki povečanega boja proti boljševizmu in morda malo več razumevanja za široke potrebe vseh ljudskih plasti, v zunanji politiki pa rahel odmik od Italije proti Nemčiji, predvsem pa ljubezensko izpoved na naslov Francije in Anglije. V madjarski politiki do Male zveze pa ni najti nobenih sprememb. Po dolgem pa se je prvič zgodilo, da madjarski ministrski predsednik v svoji vladni izjavi ni več navajal revizionizma. Ali smemo upati, da je to dobro znamenje, da se bo tudi poglavje o Mali zvezi in Madjarski začelo razčiščevati ?

Mussolini ponuja:

Oljkina vejica ... sredi 8 milijonov bajonetov

Bologna, 25. okt. b. Sinoči je imel ministrski predsednik Mussolini velik politični govor pred 100.000 fašisti, ki so ustrojeni v vrstah stali pred njim na trgu kralja Vittorio Emanuele. V svojem govoru je med drugim naglašal naslednje misli:

»Svetu prinašam oljkino vejico. Prinašam mu besedo o miru in visoko dvigam simbol miru nad njega, ki je miru tako žejen. Moja oljkina vejica je zrasla v gozdu 8 milijonov nabrušenih bajonetov, ki se nahajajo v rokah pogumne mladine. Toda čeravno prinašam oljkino vejico, vendar ne morem na to pristati, da bi prenehal s pripravami za razne možnosti, ki vstajajo.«

»10 let je minulo, odkar smo se zadnjič videli. Zato so danes naša srca bolj ponosna in bolj vroča. V desetih letih se v naših vrstah ni nič spremenilo. Na istem mestu namreč sem našel po tolikih letih naš stari optimizem, naše staro navdušenje, isti duh, ki je vladal v legionih Julija Cezarja, ko je ustvarjal prvi rimski imperij. Delali smo in rešili smo velike probleme. V prvem razdobju, od 1926 do 1929, ki ga imenujem razdobje medsebojne sprave, smo napravili mir med seboj, mir smo sklenili tudi s Cerkvijo. Od 1929 do 1934 smo ustvarjali svoje državno ogrodje v stanovskih korporacijah. Za nas fašiste narod ni noben abstraktni pojem, marveč živo dejstvo in konkretna resnica. Mene bolijo bolečine naroda... Za tem pride tretja doba, 1935 in 1936, ko smo ustvarjali in ustvarili svoj imperij. 14 let dubovne predpriprave in resne vzgoje je bilo terba, da smo si ustvarili rod, ki je uresničil stare sanje davnih rodov velike Italije. Danes je Italija za ves svet postala zgled naroda, ki je samozavesten, discipliniran, prenapolnjen z državljanskimi in starimi rimskimi čednostmi. Narodi, ki v resnico italijanske obnove niso verjeli, naj se danes ogledajo v nas, pa bodo videli, kaj pomenimo na gospodarskem, političnem in vojaškem polju.«

»Ponavljam, da hočem ravno iz Bologne, ki je največ doprinesla k naši revoluciji, poslati ven v svet svoji mirovni poziv. V začetku 15. leta fašistične dobe darujem svetu veliko olivno vejico. Vi pa, narod, ki se zavedate novih dolžnosti, ki vam jih nalaga imperij, stojite s svojimi življenji ob imperiju, da dosežemo še nove, še večje zmage. Kajti duh nadvlada nad materijo. Duh stoji v ozadju bajonetov in topov, duh je ustvaril junaštva in duh daje narodom, ki so tega vredni, zmago in slavo.«

»Osvojili smo si imperij ne samo zato, ker smo v petih bitkah sovražnika, ki so ga izdajalci evropske kulture oborožili, vrgli ob tla, marveč smo ga osvojili proti koaliciji političnih fanatikov, ki so se proti nam zbrali ob ženevskem jezeru. Ko bomo v kratkem osvojili še zadnje dele Abesinije, ki so šestkrat večji, kot je Italija, bo prostora za vse in dela za vse. Mladina, varuj svoj imperij!«

Berlin, 25. okt. AA. Nemški politični krogi nočejo dati še nikakih izjav o vsebini komunikeja, ki bo objavljen o razgovorih Neuratha in Hitlerja s Cianom. Zato pa kategorično demantirajo vest, po kateri naj bi bil sklenjen nek sporazum. Splošno pričakujejo, **da bo objavljena splošna izjava. V izjavi bo posebno naglašeno, da razgovori niso bili naperjeni proti nikomur. Vsekakor bo mogoče šele po vrnitvi italijanske delegacije iz Berchtesgadena izvedeti podrobnosti o stališču, ki ga bosta Nemčija in Italija zavzeli napram sovietski Rusiji, zlasti glede na njeno akcijo v okviru nevtralnega odbora.**

Kaj je dosegel Ciano v Nemčiji

Medlo uradno poročilo

Monakovo, 25. okt. AA. (Stefani.) Po razgovorih, ki jih je imel v Nemčiji italijanski zunanji minister Ciano, je bilo objavljeno to-le uradno poročilo:

Na obisku pri vodji države in državnem kancelarju ter na sestankih, ki jih je imel italijanski zunanji minister z nemškimi vodilnimi osebnostmi, so bila proučena najvažnejša aktualna politična, gospodarska in socijalna vprašanja, predvsem vsa vprašanja, ki se neposredno nanašajo na obe državi. Razgovori so se vršili v prijateljski in prisrčni atmosferi ter je bila v obojestransko zadovoljstvo ugotovljena skladnost nazorov in razpoloženja na eni, kakor na drugi strani za skupno akcijo v korist občega miru in obnove. Obe vladi sta se odločili, da ostaneta v stikih za dosego tega cilja.

Italijanski zunanji minister je danes sprejel zastopnike tiska, ki jim je bil najprej prečital že objavljeni komunike, nato pa razdeljen tekst posebne izjave ministra, ki v njej pravi, da so mu avdijenca v Berchtesgadenu kakor sestanki z Neurathom v Berlinu nudili ugodne prilike za izmenjavo misli, ki je kakor doslej še nikoli pokazala pripravljenost obeh držav za vzajemno sodelovanje v interesu miru in obnove. To sodelovanje se ne bo oslanjalo samo na skupne interese obeh držav, nego tudi na njuno zavest, da morata skrbeti za obstoječi družabni red. Nadalje pravi izjava, da so se v omenjenem duhu vršili razgovori tudi o mednarodni pogodbi, ki naj bi zamenjala lokarnski pakt.

Spomenik nemškim vojakom

Nemški poslanik slavi prijateljstvo med Nemčijo in Jugoslavijo

Bitolj, 25. okt. Danes je bil tu odkrit spomenik padlim nemškim vojakom. Nemški **poslanik von Heeren,** ki se je svečanosti udeležil, je imel tale govor v srbohrvaščini: Posebno me veseli, da lahko ta spomenik prepustim v zaščito jugoslovanskim oblastem, v zaščito občini in prebivalstvu Bitolja, ker vem, da ne bi mogel najti bolše in zvestejše zaščite. Za to mi jamči velikodušna in vsestranska pomoč, ki so jo izkazale oblasti in prebivalstvo ob priliki postavitve spomenika. Zame je časten dolg, da danes, ko posvečamo spomenik, izrazim hvaležnost nemške države za to pomoč. Ta zahvala gre posebno ministru pravde, ki je pokazal polno razumevanje za naše načrte, da se tu ostvari centralno pokopališče, kakor tudi mestu Bitolju, ki je stavilo na razpolago potrebno zemljišče, in tudi vojaškim oblastem, posebno komandantu bitoljske divizijske oblasti, za njihovo vsestransko pomoč. Častni spomenik se visoko dviga v kraju, v katerem so v času svetovne vojne besnele najtežje borbe. Velike so bile žrtve na obeh straneh. Tisoči sinov nemškega naroda, ki so tu našli svoje zadnje počivališče, so se borili in padli, kakor jim je velevala dolžnost. Njim je bilo usojeno, da se bore proti narodu te države, proti narodu, v katerem so že prvega dne spoznali hrabrega in viteškega nasprotnika. To spoštovanje nasprotnika in njegovega naroda, ki je zrastlo v njih, je povzročilo, da so s prebivalstvom te države postopali človeško. Spričo tega je bilo mogoče, da so oni, ki so se nahajali v tej državi kot nasprotniki, kot tuje posadke, s svojim zadržanjem postavili temelj ne sovraštvu, nego prisrčnemu prijateljstvu obeh narodov.

Odkar imam čast zastopati nemško državo med tem narodom, **sem vedno znova mogel dognati, da se prebivalstvo te države spominja nemških vojakov iz časov svetovne vojne kakor na nasprotnika, ki je človeško in pravično postopal z njim, ki je bil vedno pripravljen, da ublaži delo in siromaštvo. Ali more obstojati še trdnejša in trajnejša osnova za iskreno prijateljstvo med obema narodoma, kakor je ta najlepša izmed zmag, ki so jih nemški vojaki za časa svetovne vojne izvojevali s svojim človečanstvom nad srcem svojega nasprotnika. Večna hvaležnost nemškega naroda napram njegovim sinovom, ki tu počivajo, ki so svojo zvestobo naprem domovini zapečatili s svojo smrtjo, se združuje tudi z globoko hvaležnostjo za ostvaritev temeljev prijateljstva napram jugoslovanskemu narodu, ki so ga ti vojaki položili v srca svojega nasprotnika.**

Nato je govoril še von Eulen, predsednik nemške nacijonalne zveze za vzdrževanje vojaških grobov.

Vodilelj reksistov aretiran

Bruselj, 25. okt. AA. **Vodja reksistov Degrelle je bil aretiran. Reksisti so imeli na trgu sv. Gudule veliko zborovanje. Degrelle je bil s svojim spremstvom na balkonu neke hiše in je baš pričel govoriti. Miril je zborovalce, ki so viharno demonstrirali proti režimu. Tedaj je nenadoma nastopila policija, ojačena z orožniško konjenico in zborovalce razpodila. Hkratu so policijski agenti je zasedli stavbo, v kateri je bil Degrelle in voditelja reksistov aretirali. Degrell je tedaj še vzkliknil: »Živel kralj!«**

Reksistična mladina, organizirana v mladinskih borbenih organizacijah se je skušala upreti policijskim organom, toda brez vsakega najmanjšega uspeha. Večji oddelek policije je zasedel ludi zgradbo, v kateri imajo reksisti svoj glavni stan.

*

Praga, 24. oktobra. c. Težka prometna nesreča se je zgodila na cesti Stahonica—Pisek, kjer se je na nekem železniškem prelazu avto zaletel v motorni vlak. V avtu so bile tri osebe takoj ubite, lokomotiva motornega vlaka pa je zgorela. V vlaku ni bil nikdo ranjen.

Požar v Lahovčah

Cerklje pri Kranju, 25. okt.

V Lahovčah je davi kmalu po polnoči pogorel senik uglednega in mnogo zaposlenega mizarskega mojstra g. Petra Kerna. Senik je bil poln suhega mizarskega lesa. G. Kern se je preživljal edino z mizarstvom in je bil kot dober mojster daleč naokrog znan. Senik je porabljal za skladišče svojega lesa. Ogenj se je silno hitro širil in sosedje, ki so kmalu po izbruhu požera prihiteli na pomoč, so mogli rešiti le nekaj desk in majhen voziček, kar v primeri s škodo ne predstavlja nobene vrednosti. Gasilcem iz Lahovč in Zg. Brnika so imeli s svojima brizgalnama polne roke posla, da so požar omejili samo na senik, ki pa je kljub temu pogorel do tal. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

Mariborski drobiž

Smrtna kosa. Na Meljski cesti 30 je umrl v starosti 31 let brivski mojster Alojz Prelog. Naj počiva v miru!

Na šivalnem stroju se je opekla. Služkinja Jožica Smole je v stanovanju svoje gospodinje v Kersnikovi ulici snažila šivalni stroj s petrolejem. Ker ji je nek predmet padel pod stroj, je svetila z vžigalico, pri tem pa se je s petrolejem prepojen stroj nenadoma vnel in od stroja še posoda s petrolejem. Služkinja je z gospodinjo komaj pogasila goreči šivalni stroj, zadobila pa je pri tem take opekline po rokah, da so jo morali reševalci prepeljati v bolnišnico.

Lizol je pil na cesti. V Fochovi ulici se je zastrupil včeraj okoli 14 pop. 23 letni tovarniški delavec Alojz Brunčič. Pasanti so ga, našli skoraj nezavestnega tik Rosenbergove drevesnice. Iz penečih se ust je puhtel duh po lizolu. Reševalci so ga zapeljali v bolnišnico, kjer se je zdravnikom posrečilo, da so ga ohranili pri življenju.

Naš beli parlament...

Občni zbor Zimskošportnih delavcev Kraljevine Jugoslavije

Ljubljana, 25. okt.

Zastopniki zimskega športa in zimskošportnih organizacij so se danes zbrali na svojem prvem kongresu, ki je bil ob 9 v ljubljanski magistratni zbornici. Kongresa se je udeležilo okoli 100 zastopnikov zimskošportnih organizacij, članic Jug. zimskošportne zveze.

Kongres je začel predsednik zimsko-šport. zveze dr. Drago Marušič, ki je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in pozdravni brzojav min. predsedniku dr. **Stojadinoviču,** vojnemu ministru generalu **Mariču** in ministru za telesno vzgojo dr. **Rogiču.** Toplo je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja generala **Popadiča,** zastopnika ministra za telesno vzgojo načelnika dr. **Stefanoviča,** zastopnika vojn. ministra polkovnika **Killerja,** zastopnika g. bana ban. sv. **Boršnarja,** poveljnika planinskega polka polkovnika **Vukiča,** zastopnika Profesorskega društva, Ferijalne zveze, Sokola, pavalske, lahkoatletske in težkoatletske zveze.

Zastopnik ministra za telesno vzgojo načelnik dr. **Stefanovič** je v imenu g. ministra izrekel zahvalo za osebno mu izročeno vabilo ter opravičil g. ministra, ki je zaradi zasedanja parlamenta in drugih državnih poslov zadržan, sicer bi se sam udeležil zborovanja. Ministrstvo za telesno vzgojo se zaveda, da imata gasilstvo in sokolstvo z zakonom določen delokrog, zaveda pa se tudi, da sta važna zlasti zimski šport in lahka atletika. Zimski šport je eden najbolj važnih športov za našo narodno obrambo. V planinskih krajih olajšuje zimski šport promet, zato bo ministrstvo podpiralo v letošnji sezoni iz svojih sredstev gradnjo novih smuških postojank, smuške tečaje, vzgojo učiteljev osnovnih šol, ki bodo vežbali šolsko mladino v smučanju, ministrstvo pa bo tudi izdatno podpiralo posamezne klube.

Dr. Marušič se je g. načelniku zahvalil za lepe besed ter izrazil zaupanje zimskih športnikov g. ministru dr. Rogiču.

Tajnik g. **Nagy** je nato podal poročilo kongresnega odbora. Iz njegovega govora posnemamo:

REFERAT G. NAGYJA.

Zahvaljujem se vsem, ki so se odzvali našemu povabilu, predvsem pa ministrstvu za telesno vzgojo naroda ter njegovim sodelavcem v ministrstvu in pa tovarišem ostalih športnih panog.

Poudariti hočemo danes samo to, da nam je dala ravno ta doba mnogo misliti, kako odpraviti posamezna nasprotstva in speljati delo zveze, najvišje zimsko-športne ustanove na pravo športno in tovariško pot pri delu za popolni razvoj smuškega športa.

V imenu zvezne uprave smo razposlali na posamezne športne delavce in pa vsem klubom ter podzvezam referatni program, ki je bil izhodni temelj našega dela. Referatni program je bil sestavljen v obliki vprašanj, na katera naj bi odgovorili vsi, z ozirom na njihove lokalne prilike in razmere. Naša referentna vprašanja so bila naravna in preprosta ter zelo elastična. Slehernemu je bilo mogoče odgovoriti ter po svojih izkušnjah razjasniti, kjer je vzrok, da naš šport tako zelo hitro in delno propada. Hira in propada pa predvsem zaradi nerazumevanja odgovornih činiteljev, to je funkcijonarjev, in to od zveze preko podzvez do klubov, ki bi morali biti jekleni stebri celokupnega zimskega športa.

Vprašam vas, ali so funkcijonarji tu samo za ozkosrčno klubovo delo, da vzgajajo tekmovalni kader ali so tudi za to tu, da dajejo ostalim članom kluba, ki jim ni do tekem in drugim klubom, nasvete, ideje in smernice. In ne samo klubom, potrebno je, da jih dajejo tudi podzvezam in zvezi. Potrebno je harmonično in tovariško sodelovanje. Tekme, prvenstva ne smejo izzvati nasprotstva in sporov. Tekme naj bodo borbene, toda tovariške. Tudi oni, ki ne zmaga, je športnik — je tekmovalec, je vreden priznanja.

Vsaka tekma naj bo praznik tovariškega in športnega sodelovanja in medsebojne pomoči! —

Telesna vzgoja je postala činitelj, s katerim moramo, oziroma morajo računati vsi merodajni krogi ter jo z ozirom na razmah uvrstili v isto vrsto kot vse važne panoge človeške družbe — države. Ni dovolj, da imamo športne klube in organizacije, ki vzgajajo prvenstveno samo vrhunske in nadpovprečne člane. Organizacije in klubi se niti z daleka ne zavedajo svojega poslanstva, ki so ga prevzeli s tem, ko so se ustanovili in prevzeli telesno vzgojo naroda. Večinoma grešo imenovane edinice v tem, da vzgajajo samo one, ki imajo že po naravi nadpovprečne tekmovalne lastnosti. — Ostali pa, ki jim ni do tekmovanja, le prečesto ne najdejo pri klubu ono, česar si želijo in to je utrditev telesa.

Kje je iskati vzrok napačne telesne vzgoje naroda?

To vprašanje je najtežje in ga bomo mogli rešiti v prid vsem športnim panogam samo z vsemi športnimi zvezami, skupno z ministrstvom za telesno vzgojo naroda.

Z ozirom na gornje smo si stavili nalogo reorganizirati ustroj in delovanje naše zveze skupno z vsemi onimi, ki so se udeležili naše ankete. Kongresni odbor je za to sestavil osnutek o reorganizaciji ustroja zveze. Razširil je delokrog na več odsekov, katerih naloga je bavili se samo s svojim resorjem ter skupno z vsemi odseki delati za čim boljši razvoj smuškega športa. Ti odseki naj bi bili: tehnični, mladinski, zdravstveni, propagandni, sodniški, zbor smuških učiteljev, komisija za skakalnice.

Popolnoma se strinjam s piscem članka v »Slovenskem domu«, ki pravi ob koncu: »... **drži pa tudi, da naše vrhovne instance niso le za to tu, da prirejajo tekme, pobirajo članarino in najemajo trenerje. Če bi si na pr. plavalna zveza stavila nalogo, da postane plavanje sestavni del šolske telesne vzgoje, tedaj bi brez dvoma bolje služila olimpijskemu napredku, kakor pa s posli, ki so leta in leta isti«.**

Naše športne organizacije poznajo staro formulo delovanja: organizirati tekme, brigati se za pešcico rekorderjev in od časa do časa organizirati nabiralne akcije. Dokler ne bomo začeli pri temeljih, ni upanja, da bo na bodočih olimpijadah boljše. Našemu športu je potrebna reorganizacija ustroja od najvišjih športnih ustanov pa tja do kluba.

Naš cilj je ustvariti močno in plemenito organizacijo, ki naj bo v ponos vsem in vsakomur. —

Potrebno bo mnogo samozatajevanja in to samozatajevanje naj bo podlaga za novo dobo našega dela v smuškem športu, katerega edini cilj je vzgojiti telesno in duševno resnično zdravo in športno mladino. Mladino, telesno in duševno zdravo, ki bo kot granitna stena čuvala našo Jugoslavijo. —

GENERAL POPADIČ

Krasen govor je imel nato zastopnik Nj. Vel. kralja general Popadič. Čestital je sklicateljem kongresa kot zastopnik kralja in kraljevskega doma, v katerega imenu je pozdravil kongres in mu želel mnogo uspeha pri delu. **V resnici ima zimski šport lep cilj, namreč vzgajati moralno in duhovno našo mladino v športu. Potrebno je samo nekoliko si ogledati zemljevid ali relief naše domovine, pa vidimo, koliko je tu planin, na katerih moramo razviti svoj zimski šport. Razvoj tega športa pa je potreben tudi v interesu naše narodne obrambe. Zato želi govornik v imenu Nj. Vel. kralja, da bi bilo delo zimskih športnikov v vsakem pogledu uspešno. Govornik izjavlja, da mu je znano, kako pri nas športni delavci delajo brez materialnega dobička in iz povsem idealnih nagibov ter da imajo vedno pred očmi čiste cilje športa in pa ideale domovine. To delo naleti pogosto na mnogo ovir. Vse te ovire, ki jih športniki občutijo, pa naj jih ne ustrašijo, temveč naj jih premagujejo ter naj imajo vedno pred seboj v duhu interese domovine in najvišjega pokrovitelja zimskega športa, Nj. Vel. kralja.**

Po burnem odobravanju je kraljevi zastopnik zapustil kongres, spremljan od funkcionarjev ter drugih predstavnikov.

Nato je bila volitev v razne kongresne sekcije, kakor v kongresno, tehnično, propagandno in organizacijsko. Sekcije so takoj pričele z delom. Kongres pa se je nadaljeval nato ob 3 popoldne v magistratni dvorani.

POPOLDANSKO ZBOROVANJE.

Popoldne ob 3 se je nadaljeval kongres zimskih športnikov, in sicer z izredno glavno skupščino Jugoslovanske zimsko-športne zveze. Zborovanje je vodil predsednik minister n. r. dr. Marušič, na dnevnem redu pa so bila poročila sekcij. Najbolj važno poročilo je podal v imenu mladinske sekcije g. Lado Kosec, ki je svoje poročilo sestavil na podlagi etičnih in splošno umevnih človečanskih načelih. Naglasil je predvsem naslednje stavke:

Šport je sredstvo za dosego zdravih in sposobnih ljudi obojega spola v duševnem in telesnem oziru. Šport, športni duh, ljubezen do telesnega gibanja mora preiti med množico. Športna društva niso zato tukaj, da podpirajo in pozneje izkoriščajo naravno nadarjene posameznike, temveč zato, da vzgajajo mase in pritegnejo zlasti one, ki bi se radi gibali, pa niso toliko sposobni za to, kakor talentirani posamezniki. Vsebina športa niso samo tekme in ne trening zanje. Tekmovanje, lov za točkami ni cilj športa, temveč društvene ambicije! Zato naj se v športu čimbolj omeje tekmovanja posameznikov v korist tekmovalnim nastopom skupin. Šport in zlasti tekme niso nikoli same sebi namen, temveč naj izražajo le sposobnost in voljo naroda. Zato je tudi gojitev skupinskega tekmovanja in duha neobhodno potrebna. G. Kosec je v svojem referatu, ki ga je v izvlečku priobčil že »Slovenec« med tednom, naglašal idejno praktične smernice za zimskošportno vzgojo mladine.

Sledili so referati zdravstvenega odseka, dalje propagandnega odseka g. Nagy, tehničnega oddelka, ki ga je podal g. Predalič, in organizacijskega, ki ga je podal g. Piccoli.

Poročila vseh odsekov so bila soglasno sprejeta z izjemo propagandnega, ker v tem odseku ni prišlo do soglasja in si je njegov poročevalec na račun svobodnega časopisnega poročanja dovolil več kot preveč, ker bi realizacija takih predlogov bila nemogoča v še tako absolutističnih državah! Predsednik dr. Marušič je to točko obšel in tudi pozneje ni prišlo o njej do debate.

Velik spor pa je nastal o spremembi pravil. Mnogo ugovorov so imeli delegati iz Zagreba, ki so se sklicevali na neke formalne nepravilnosti, končno pa je bilo po daljši debati sprejeto, da bo spremembe pravil obravnavala prihodnja redna glavna skupščina, ki bo spomladi leta 1937. Sprejet je bil tudi predlog dr. Pavlina, da se revidirajo do tedaj posamezni pravilniki. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki naglaša splošne etične in programatične smernice za delo JSZZ v bodoče. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Predsednik dr. Marušič je nato zaključil kongres. Zahvalil se je vsem zastopnikom, zlasti zastopniku Nj. Vel. kralja, ter nato zaključil zborovanje.

Ljubljana : Hašk 0 : 0

Ljubljana, 25. oktobra.

Od današnjih nasprotnikov so gledalci več pričakovali, kakor so jim ti nudili. Na igrišču Primorja se je nabralo sicer precej mani gledalcev, kakor na zadnji nedelji, a vendar jih je bilo še vseeno okrog 2000, ki pa niso odšli zadovoljni domov. Ljubljana je bila večino igre v premoči, a vendar ni nudila listega, da bi se moglo reči, da smo zadovoljni ž njo. Najslabši mož v celem moštvu je bil Mahkovec, ki bi bolje napravil, ako bi zapustil igrišče. Nasprotno pa je bila obramba danes na odlični višini in se je odlikoval še prav posebno vratar Logar. Napad je nastopil v spremenjeni poslavi, ki pa klub temu ni mogel nič napraviti. Imel je sicer tudi nekaj smole, v splošnem pa je bil prepočasen in je streljal preveč visoko ali pa mimo. Občinstvo je danes ves čas poopiralo domačo enajstorico in jo bodrilo, a je mogla samo mestoma zadovoljiti. Žoga kar ni hotela v mrežo, dasiravno smo jo včasih že takorekoč videli notri. Mislili smo, da bo vsaj v drugem polčasu, ko je imela Ljubljana neprimerno več prilik za gol kot gostje, našla pot v mrežo.

Hašk je prišel s precejšnjo sigurnostjo v Ljubljano po točke. To bi se mu skoraj posrečilo, četudi bi bila njegova zmaga nezaslužena. Več smo pričakovali tudi od njega, ki near je ugajal edino tedaj, kadar je igral pred golom Ljubljane, ali ko je bila igra izenačena. Parkrat se je prav nevarno približal domačemu golu in je ustvaril take situacije, da bi ne bilo prav nič čudnega, ako bi pobasal obe točki. Napravil je par prav lepih potez in to je bilo tudi vse, tako, da se lahko reče o današnji igri v splošnem samo tole:: zadovoljil je edino sodnik, ki je bil najboljši mož na polju.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Ljubljana: Logar:Jug, Bertoncelj, Kukanja, Pupo, Boncelj-Slapar, Mahkovec, Jež, Bertoncelj II., Janežič.

Hašk: Žmara-Slivak, Konstantinovič-Pajevič, Ilik, Domečin-Hrubec, Horvat, Hitrec, Požeg, Fink.

Sodnik Vasiljevič iz Belgrada je sodil prav dobro in zel objektivno.

Razburljiv lov za tolovaji

1 Din, če pokaže, kje je denar...

Maribor, 25. oktobra.

V Videžu pri Slov. Bistrici so doživeli razburljiv lov za vlomilci, o katerem govori še sedaj vsa okolica. Pri posetniku Ivanu Marguču na Videžu sta se okrog 16 pojavila dva neznana moška ter se splazila skozi vrtna vrata v hišo. Ker sta mislila, da sta sama v hiši, sta se neženirano spravila na odpiranje omar in predalov ter premetavala vse od vrha do tal. Našla pa nista denarja, ki sta ga iskala, pa, pa sta vzela več ur in drugih dragocenih predmetov ter si z njimi nabasala žepe. Na podstrešju sta sunila kos prekajene svinjine. Pri tem delu ju je zalotila šestletna domača hčerka Pepca, katero je eden od lopovov začel nagovarjati, naj pove, kje shranjuje oče denar. Za nagrado ji je obljubil en dinar, ker pa se ni udala, jo je začel pretepati. V tem trenutku pa je prišla Margučeva žena ter začela odklepati vežna vrata. Lopova sta planila iz hiše ter se podala v beg, za njima pa je udrl posestnik Marguč, ki je pravkar tedaj prišel domov. Preganjal ju je, pridružili so se mu še sosedje, ki so enega hitro ujeli, drugi pa se je branil z nožem ter so ga komaj ukrotili. Vlomilca sta Jernej Korošec iz Sv. Jerneja pri Konjicah in Martin Slemenšek iz Belih vod. Oba so orožniki izročili sodišču.

Lahkoatletski sestanek Hermesa brez Hermežanov

Ljubljana, 25. oktobra.

Včeraj in danes je bil na igrišču ASK Primorja lahkoatletski sestanek Hermesa — toda brez Hermežanov. To je značilno za naše lahkoatletske razmere in to tembolj, ker je bil današnji sestanek ŽSK Hermesa obvezen in bi bila v prvi v rsti Hermesova glavna naloga, da pripelje na igrišče, če že ne vse, pa vsaj večino svojih atletov. Sestanka so se v glavnem udeležili atleti Primorja, ki je ob tej priliki skušalo rušiti državne rekorde, kar se mu je deloma tudi posrečilo, dalje so sodelovali na tej prireditvi še atleti Ilirije in Planine ter Železničarja. Kljub poznemu letnemu času so bili doseženi nekateri prav lepi uspehi in sme upati ljubljanska skupina, ki nastopi 8. novembra proti skupini Julijske Benečije, na najboljše uspehe. V posameznih panogah so bili doseženi tile uspehi:

Skok v višino (seniorji): 1. Zupančič (Il.) 1.70 m; 2. Svetic (Il.) 1.65 m, 3. Planina (Prim.) 1.65 m.

Skok s palico: 1. Zupančič (Il.) 3.30 m; 2. Gašperšič (Prim.) 3.30 m; 3. Pribošek (Il.) 3.20 m; 4. Kulakov (Prim.) 3.10 m.

Štafeta (400 krat 300 krat 100 m): 1. Primorje v postavi: Peteršek, Gaberšek, Skušek in Kovačič 2:03.5, **nov jugosl. rekord!**

Kladivo: 1. Ing. Stepišnik (Il.) 45.80 m; 2. Jeglič (Il.) 37.20 m, 3. Kajfež (Prim.) 23.08 m.

Krogla seniorji: Ing. Stepišnik (Il.) 12.31 m; 2. Jeglič (Il.) 12 m, 3. Hlade (Železničar) 11.06 m.

Disk seniorji: 1. Jeglič (Il.) 38.13 m; ing. Stepišnik (Il.) 36.55 m, 3. Kajfež (Prim.) 35.98 m.

Tek na 5 km: 1. Bručan (Il.) 16:47 4/5, 2. Perc (Prim.) 18:22 2/5.

Tek na 100 m jun.: 1. Vider (Plan.) 12.9, 2. Šalehar (Pl.) 12.9, 3. Gašpari (Pl.) 13.

Štafeta 800 krat 400 krat 200 krat 200 m: 1. Primorje v postavi: Goršek, Gabršek, Pleteršek in Kovačič v času 3:38 4/5 **nov jugosl. rekord.**

Skok v višino juniorji: Šalehar (Pl.) 1.50 m; 2. Vider (Pl.) 1.45 m, 3. Pirc (Prim.) 1.40 m. 4. Gašpari (Pl.) 1.40 m.

Mariborski železničarji svojemu dobrotniku

Pred šestimi meseci je umrl v Mariboru dr. Vincencij Drasch, ki je bil dolga leta železničarski zdravnik. S svojo veliko socialnostjo in dobroto si je pridobil pri vseh mariborskih železničarjih izredne simpatije, da so njegovo smrt vsi občutili kot veliko izgubo Mariborski železničarji pa so se izkazali hvaležni svojemu dobrotniku. — Takoj po njegovi smrti so sklenili, da mu postavijo spomenik in začeli so med svojimi vrstami z nabiralno akcijo. Danes popoldne so na mestnem pokopališču na Pobrežju odkrili spomenik pokojnemu dr. Draschu. Spomenik obstoja iz bronastega poprsja na kamenitem podstavku. Izdelal ga je tehnični uradnik železniške delavnice Ivan Čop. Ogromno število železničarjev in njihovih svojcev se je danes zbralo na grobu pri slovesnem odkritju spomenika. Med oficielnimi zastopniki so bili predstavniki Zdravniškega društva, šef železniške delavnice inž. Vidic, oba postajenačelnika Perme in Černič, šef terenske sekcije inž. Hinterlechner, šef kurilnice inž. Završnik, zastopnik železniškega bolniškega fonda v Ljubljani g. Molan, oddelek gasilcev v kroju pod vodstvom poveljnika g. Kesslerja. Svečanost je otvoril nastop železničarske godbe in pevskega zbora »Drava«, nato pa je uradnik Nadek imel govor, v katerem je orisal pokojnega dr. Drascha kot človeka in dobrotnika železničarjev. Pevci so zopet zapeli in godba je zaigrala, ob zaključku pa se je v imenu prireditvenega odbora zahvalil vsem darovalcem g. Celcer.

Druge športne prireditve

Hermes : Olimp (Celje) 0:0

Zadnje kolo prvenstvenega tekmovanja je prineslo ljubljanskim zastopnikom v 1. razredu zopet razočaranje. Hermes, ki je veljal za sigurnega zmagovalca, je moral prepustiti Celjanom dragoceno točko. Šiškarji so v tej tekmi zaigrali nekoliko bolje, kakor v prejšnjih nastopih in je sluliti, da moštvo polagoma prehaja iz krize, ki ga je zajela. Po poteku igre bi obe točki opravičeno ostali v Ljubljani, toda klub požrtvovalni in kombinacijsko dokaj dobri igri niso mogli Šiškarji svoje premoči izraziti tudi v golih. Obramba je bila na mestu in sigurna. Dobra sta bila Kormel in Malič v golu. V krilski vrsti se je izkazal Pišek, ki je s svojo požrtvovalno in smiselno igro koristil obrambi in napadu. Dobrega pomagača je imel v Kreliču. Napadalna vrsta še vedno šepa, vendar pa je pod Svetičevim vodstvom izvedla par lepih potez. Desna stran z Iceto m, ki je v tej tekmi prvikrat nastopil za barve Šiškarjev, bo pa postala po vigranosti prav nevarno orožje. Olimp ni pokazal prav nobenih vrlin. Brez požrtvovalnosti in s tehnično slabo igro so prepustili vajeti Šiškarjem. V obrambi je bil dober vratar in je z malo sreče obdržal svoja vrata nedotaknjena. Hermes je takoj ostro pritisnil. V 4. minuti se je nudila zrela pozicija levemu krilu Terpinu, katero pa ni znal izkoristiti, kakor tudi ostale, ki so mu jih drugi ustvarili. Šiškarji stalno napadajo, vendar napad igra nečočno in številne pozicije rešavajo beki in golman Olimpa, a še številnejše kvari neodločnost Hermežanskega napada. V drugem polčasu se situacija ne menja. Igra postaja živahnejša. Tudi Olimp se je malo opomogel in celo parkrat ogrožal gol Hermesa. V 39. minuti bek Olimpa v kazenskem prostoru ruši Iceta in diktirano enajstmetrovko streja Svetic direktno golmanu v roke.

Sodil Hohacher dobro.

Mariborski šport

Maribor, 25. oktobra

SK Maribor : SK Celje 2:1 (1:0)

Tekma je nudila deloma prav dober šport. - Maribor je imel več od igre in je že tudi vodil z 2 : 0, ko je Celje iz neposrednega faula diktirano enajstmetrovko pretvorilo v gol. V napadu Maribora je igral zopet Žaro, ki je pri kranjskem Korotanu precej pridobil. Mora se še vživeti v svoj okoliš in postal bo izvrstna moč. Gole so zabili za Maribor Miloš in Žaro, za Celje pa Slamič enajstmetrovko. Sodil je zaradi odsotnosti odrejenega sodnika Schönerja g. Nemec zadovoljivo. Občinstva je bilo okoli 300.

Pred to tekmo sta igrali rezervi Maribora in Rapida. Zmagal je sigurno Rapid s 6:2 (3:1). Sodil je g. Klippstetter.

SK Železničar : SK Čakovec 2:1 (1:1)

Tudi predstavnik Maribora si je pridobil važni dve točki. Tekma se je odigrala na stadionu, kjer pa je bilo navzočih le 300 gledalcev. Igra je bila v prvem polčasu zelo dobra. Lepi napadi so se vrstili na oba gola in so igralci obeh klubov pokazali lepe sposobnosti. Druga polovica igre pa ni bila dobra. Žoga se je večkrat nesmiselno zabijala sem in tja. Zmaga Železničarja je gotovo zaslužena, toda po položaju pred golom bi mogel rezultat biti tudi obraten. Čakovčani so prav žilavo in nadvse požrtvovalno moštvo. Gole so zabili za Železničarja Ronjak in Račnik, za Čakovečki SK pa Behojnik.

Gozdni tek SK Reke

Ob lepem vremenu se je vršil danes dopoldne gozdni tek SK Reke. Poleg tekačev Reke so startali še člani Ilirije, Smučarskega kluba Ljubljane, Korotana (Ljubljana), ŽSK Hermesa in SK Kamnika. Vsega skupaj je startalo 18 tekačev. Rezultati so sledeči **Na 5 km.** Najboljši čas Bručan Jože (SK Kamnik) 22.40, Dular Tone (SK Reka) 24.8, Dekleva Milan (Smuč. kl. Lj.) 24.16. — **Na 3 km.** I. mesto: Seher Anton (Ilirija) 15.1, II. mesto: Šemrov Lado (SK Reka) 15.3, III. mesto: Nedog Jože (Smuč. kl. Lj.) 15.5.

Amater : Reka 3 : 2 (0 : 1)

Na lastnem igrišču so morali danes Vičani kot boljše moštvo kloniti simpatičnemu in požrtvovalnemu nasprotniku iz Trbovelj in mu prepustiti obe točki. Reka, ki je že v tekmi proti Slovanu razočarala svoje pristaše, je ponovila svojo slabo igro. Rahla premoč v prvem in drugem polčasu ni zasenčila uspehe Amaterja, katerega zmaga je popolnoma neoporečna.

Gostje so iznenadili s požrtvovalno in koristno igro ter imajo izenačene moči tako v obrambi kakor v napadu. V obrambi je steber Šušter, dočim se je uveljavil v napadu Sajevic v sredini, ki je povezal napadalne akcije in je bil tudi stalno opasen za vrata Vičanov. Prav dober je bil tudi Jordan na desnem krilu.

Početek sam je mnogo obetal za Rečane, vendar so bili napadi izvajani ležerno in mlačno, brez vsakega poleta, nehali pa že ob bokih. Mnogo šans, popolnoma zrelih, pa je bilo zastreljanih. V zadnjih sekundah je končno našla žoga, streljana iz kota po Ježu, pot v mrežo. V drugem polčasu je Amater po Šusterju izenačil.

Sodil je g. Pečar dobro.

Slovan : Korotan 2 : 1 (1 : 1)

V Kranju je nepričakovano Slovan odvzel Korotanu 2 točki. Odločilni gol je padel v drugem polčasu po 11 metrovki. Pri Slovanu sta se odlikovala golman in Doberlet. Sodil je g. Kušar.

II. RAZRED:

Svoboda : Moste 6 : 2 (0 : 2). Sodil g. Vidic.
Grafika : Korotan 3 : 0 (2 : 0). Sodil g. Dolinar.
Mladika : Slavija 3 : 3 (1 : 2). Sodil g. Kos.
Jadran : Mars 1 : 1 (1 : 0). Sodil g. Ketelj.

BSK : Slavija 2 : 2 (1 : 1)

Tekma je potekla s stalno premočjo BSK, ki je imel smolo. Vse njegove žoge so končale v stativi ali preko nje, medtem, ko je sarajevska Slavija izkoristila dva prodora in dala dva gola, ki sta ji prinesla eno točko, ki bo igrala v državnem prvenstvu važno vlogo.

Celjski šport

SK Rapid (Maribor):SK Atletiki 7:0 (3:0).

Primorske vesti:

Škof Fogar zapusti Trst

»Il Piccolo di Trieste« objavlja dne 15. oktobra naslednje uradno poročilo iz Rima:

»Ob priliki posebne avdijence, ki je bila nedavno dovoljena Ni. Ekscelenci, je monsignor Al. Fogar razodel Njegovi Svetosti svojo prošnjo, naj blagovoli sprejeti njegovo demisijo na sedež škofa tržaško-koperskega. Sveti oče je uslišal prošnjo tega visokega prelata in je imel ž njim zelo dolg in ljubezniv razgovor. Monsignor Fogar bo zapustil Trst verjetno že proti koncu tega meseca in se bo preselil v Vatikansko mesto, kjer bo prevzel neko novo zelo važno visoko službo.

Tržaški škof dr Alojzij Fogar tudi zares te dni odhaja s svojega dosedanjega mesta. Kakor pravi gornja brzojavka, se bo preselil v Vatikansko mesto, kjer bo dobil drugo službo. Dodati je treba, da mu bo sv. oče podelil nadškofovski naslov. Škof dr. Fogar je bil rojen v Parmi l. 1882. Svoje bogoslovne študije je dovršil v Innsbrucku, nakar je postal katehet na državni gimnaziji v Gorici. Vsa Gorica ga je poznala in ljubila ne le kot odličnega vzgojitelja, marveč tudi kot plemenitega duhovnika, prijatelja mladine in siromakov. Med vojno je bil z Goričani v zaledju, kjer je organiziral in vodil duhovno pastirstvo med begunci italijanske narodnosti. Tudi v Ljubljani je imel pridige za Italijane. Dasi po očetu in po jeziku Italijan, je imel široko srce po starokrščanskem načelu, »da smo ljudje vsi bratje, bratje pa tudi vsi narodi«. Sveta stolica ga je poslala tudi v diplomatsko službo na Balkan, kjer je igral odlično vlogo. Za škofa v Trstu je bil imenovan l. 1924 in si je namah pridobil vsa srca Tržačanov in podeželskega ljudstva v taki meri, kot se to le redko dogaja. Celo drugoverci in brezverci so ga spoštovali in radi k njemu prihajali. Na tem visokem in odgovornosti polnem mestu je bil Fogar škof v pravem pomenu besede, ki je stal na braniku za osnovne božje in naravne pravice naroda in vsakega posameznika. Po smrti goriškega nadškofa je ostal še edini na tem mestu, sam v tej borbi. Moral je popuščati, toda svojih dolžnosti nikdar ni opustil, svoje časti nikoli omadeževal. Bridke ure je moral prestati, ko ga je začel tržaški tisk grdo napadati, a se ni mogel braniti. Njegovi verniki so sočuvstvovali z njim, čeravno so bile vse sile na delu, da se tega škofa odtuji od ljudstva. Zadnje bridke preizkušnje je še doživel v Lazaretu na Rižani, kjer je delil zakrament sv. birme obdan od orožnikov in miličnikov. Vsako javno priznanje od strani ljudstva je bilo preprečeno, celo javen sprevod iz župnišča v cerkev je bil onemogočen. V takšnih okolščinah je moral, čeravno težko, odložiti pastirsko palico. Ob svojem odhodu s tržaškega škofovskega prestola, ki mu bo ostal dika za vse bodoče čase, bo dr. Fogar imel mirno zavest, da je pošteno mislil in krščansko ravnal, da je »dober boj bojeval in vero ohranil«. Imeti bo smel tudi upanje, da mu ne bo »odrečena krona pravice, ki mu jo bo poklonil Bog, pravični sodnik«.

Elektrifikacija železnic v Julijski krajini

Iz Rima poročajo, da bo železniška uprava konec tega meseca zopet predala prometu nekaj železniških prog, ki so bile elektrificirane. Italijanska država polaga veliko važnost na to, da se ta obmejna pokrajina popolnoma elektrificira. Tako je bila že lani 28. oktobra izročena prometu novo elektrificirana proga Videm-Trbiž, letos dne 21. aprila je bila elektrificirana proga Videm-Gorica-Trst ter proga Červinjan-Bivio-San Polo. Prihodnji torek, dne 28. oktobra pa bodo predane prometu zopet nove važne proge, ki so bile v zadnjih mesecih elektrificirane, oziroma bodo dokončno urejene še tekom zime do spomladi. S temi deli bo elektrificirana vsa proga iz Postojne do reke čez Št. Peter na Krasu. Tako bo prihodnji torek uradna otvoritev proge Bivio Galleria-Postojna, Bivio Viadotto-Bivio Galleria ter Št. Peter na Krasu-Reka. V aprilu prihodnjega leta pa bodo končane proge Divača-Št. Peter na Krasu, do prihodnjega julija proga Divača-Postojna in do avgusta proga Št. Peter na Krasu-Reka.

Električno silo za te nove proge daje državna elektrarna Societa Adriatica di Electricita v Nove, odkoder gredo močni daljnovodi od 130.000 voltov deloma za trbiško progo, deloma pa bodo služili progam od Št. Petra na Krasu do Opatije in Matulje. Ostale proge bodo dobivale električno pogonsko silo od podpostaje v Općinah, odkoder jo bodo daljnovodi razposlali na označene proge. Ves elektrifikacijski načrt je dosedaj stal 35 milijonov lir in so delavci delali vsega skupaj okroglo 76.000 dni.

V zvezi s temi elektrifikacijskimi načrti je treba omeniti tudi velika vodovodna dela na Soči, kjer gradijo na spodnjem toku velika obzidja, da ustje Soče regulirajo, a kjer nameravajo istočasno zgraditi tudi jezove, ki bodo služili za nove državne elektrarne, ki naj pomagajo pri elektrifikaciji Julijske pokrajine.

Nov upravitelj Alojzijevišča, ki je bilo, kot je »Ponedeljski Slov.« že poročal od fašističnih oblasti zaprto, je bil imenovan z dekretom goriškega prefekta. Dosedanji komisar dr. Marcello Antonini je zaprosil, da ga upravitelјske službe razrešijo, nakar je prefektura dogovorno z nadškofijskim ordinarijatom v Gorici postavila za komisarja nad imetjem nekdanjega Alojzijevišča msgr. Giovannija Butta.

Kobarid ima novo občinsko upravo. Goriški prefekt je imenoval nove člane kobaridskega občinskega sveta. Imenovani so sledeči: Za delodajalce: Lazzari Francesco kot predstavnik pokrajinske fašistične kmetske organizacije. Ivančič Francesco kot zastopnik krajevne fašistične kmetske zveze; Pravato Umberto kot zastopnik krajevne fašistične organizacije trgovcev. Za delojemalce: Baccari Frederico kot zastopnik pokrajinske fašistične zveze kmetskih delavcev, Hrast Simon, kot zastopnik pokrajinske fašistične zveze trgovskih nameščencev.

Umrl je kapitan Karel Gerolinič, podravnatelj znane parobrodne družbe »Cosulich« v Trstu. Pokojni se je rodil na Lošinju l. 1877 ter je bil od leta 1907 v službi Cosulichove parobrodne družbe, kjer je dolgo let služboval kot kapetan največjih prekooceanskih parnikov, nazadnje pa postal podravnatelj podjetja. Bil je član fašistične organizacije od prvih početkov, toda njegovi slovenski in hrvatski uslužbenci pri podjetju ga imajo v dobrem spominu vsled njegove objektivnosti, čeravno so obžalovali, da je pozabil na svojo jugoslovansko rodno mater. Družba »Cosulich« pa je pod njegovim spretnim vodstvom zelo napredovala.

Novo cesto zgrade v Gorici med trgom della Vittoria in ulico Francesco Crispi. Stroški so proračunani na 3 milijone lir, ki jih bo plačala goriška občina.

Velik požar v Erze in Monte. Iz Ajdovščine poročajo, da je iz neznanih vzrokov izbruhnil silovit požar, ki je napravil ogromno škodo. Uničena so vsa poslopja fašistične kolonije, nadalje gospodarska poslopja in hiša Frančiške Kobal, ki ima najmanj 25.000 lir škode. Pri reševalnih delih je bil lažje od plamenov ožgan Andrej Gregorčič, ki se zdravi v bolnišnici.

Protifašistična zastava v Ilirski Bistrici. »Giustizia e Liberta« poroča iz Trsta dne 16. oktobra, da je dne 28. septembra rano zjutraj naenkrat zaplapolala uprav na vojašnici karabinjerjev in graničarjev v Ilirski Bistrici rdeča, protifašistična zastava. Orožništvo je takoj aretiralo veliko ščevilo vaškega in okoliškega prebivalstva, a se je po dolgem zaslišavanju izkazalo, da je rdečo zastavo razobesil eden od italijanskih finančnih stražnikov, ki je svoje dejanje tudi priznal. Oblasti so poleg tega carinika aretirale vse orožnike in graničarje ter carinike, ki so v vojašnici stanovali. Kakor poročajo, pridejo vsi pred vojaško sodišče v Trstu.

800 karabinjerjev je zasedlo mejo pri Postojni Cerkno, kot poroča »Istra«. Vsaka majhna vas je dobila svojo posadko od 6 do 8 teh graničarjev (carabinieri confinari). Vsaka posadka ima tudi svojo lastno utrjeno postojanko na razpolago. Civilnemu ljudstvu je dostop do obmejnih utrdb popolnoma onemogočen. Iz tega sklepajo, da gradi vojaška uprava zopet nove obsežne obmejne utrdbe in hoče preprečiti, da bi kaj prišlo v javnost. Prebivalstvo je izpostavljeno raznim šikanam.

Opljuvana dekla, slovenska Koroška

»Kindersinn und Vätergeist,
Muttersprache ist ihr Band,
Wirket, dass es nicht zerreisst
All ihr Geister Hand in Hand.«
(R. Dehmel.)

1. Šolske razmere.

Kakor bolestna melodija proseče odmevajo zgorajšnje lepe besede nemškega pesnika že dolga stoletja v srcu trpečega koroškega ljudstva. Vsi Slovenci jih slišimo, sliši jih vsa javnost od blizu in daleč ter s pomilovanjem zre na oni košček praslovenske zemlje, kjer gospodarstva propadajo in matere mro, kjer vera gineva, kjer deca ne sme več poznati matere in ljubezni do nje, kjer podtalni zmaj bruha sovraštvo in razkol med rodne brate. Tudi koroški Heimatbund sliši te proseče besede. Toda on se jim cinično roga, navajen od vsega početka čisto drugih melodij.

Vedno zopet obsipava nemško časopisje naše vodilne može z očitki, češ, kako so nepravični napram nemški manjšini v Jugoslaviji. Pribijemo pri tej priliki: mi se zavedamo, kakšne brezprimerne ugodnosti uživa pri nas nemška manjšina. Mi pa tudi vemo, da gotovi elementi ne bi mirovali in bi vedno zopet trobili v svet o izmišljenih šikanah, četudi bi naša država slehernemu Nemcu na jugoslovanskem ozemlju postavila kraljevsko krono na glavo in mu dodelila celo armado slovenskih lakajev, nad katerimi bi po mili volji vihteli valpetov bič.

Kakšna razlika obstoja v tem oziru med Nemcem in med koroškimi Slovenci! Le ti gredo v svoji potrpežljivosti tako daleč, da se komaj ganejo, ko jim Heimwehr ubije nadepolnega mladega kulturnega delavca, ki je poleg tega še član državotvorne organizacije. »Pred preki sod z ubijalcem!« bi morala vendar biti enoglasna zahteva vsega krščanskega ljudstva na Koroškem, pa naj bo slovensko ali nemško. Mi Korošci molče trpimo zaradi ljubega miru, ko nam Heimatbund zastruplja mladino, razdira družine in izpodkopuje ljudsko moralo.

Naša miroljubnost in potrpežljivost gre celo tako daleč, da molčimo, ko nam Heimwehr potvori uradno prošnjo, predloženo g. deželnemu glavarju, da jo izroči državnemu kancelerju ob priliki njegovega obiska slovenske Koroške.

Kakor opljuvana dekla si danes slovenska Koroška s svojimi žuljavimi rokami zakriva obličje in svoji neizmerni bolesti ne najde izraza. Je tudi boljše, da ga ne najde; kajti drugače bi kakšni merodajni osebi naše sosede še znala priti »absurdna misel«, da so koroški Slovenci nezadovoljni, da se jim godi mar krivica.

Toda k dejstvom!

Neki nad vse častni za cerkev in narod zaslužni koroški kulturni delavec se je izrazil o **utrakvistični šoli**, da je njen cilj povsem negativen: **ubiti v otroku zadnjo kal ljubezni do vsega lepega, dobrega in resničnega.** Drugega pozitivnega cilja tako zvana utrakvistična šola ne pozna. Oglejmo si danes samo, kakšno pesem goji sodobno učiteljstvo po slov. šolah na Koroškem.

Pesem, dobra in lepa, je eden izmed najvažnejših faktorjev pedagoškega dela. Saj otroška duša sama ni nič drugega kot nadvse nežna pesem, sprejeta od rodne matere in milo doneča v domači svet. Naši koroški otroci pa ne smejo poznati te lepe domače pesmi. Od prvega razreda naprej se trudi učiteljstvo, gotovo po navodilih od zgoraj, da ubije zdravi in nežni čut nedolžne naše dece.

Evo tukaj nekaj onih **kvant**, ki tvorijo danes v katoliški Avstriji glavni del otroškega petja po slov. šolah na Koroškem.

»Deitsch hast sie Fårchåne, windisch borove,
Hollenburg pa Humparec, Klagenfurt Celove.
Deitsch hast das Teifl, windisch Huditsch,
so sagen sie überall in Kran und in Flitsch.
Ocha, ocha, Mitzl, hocha, der Pfara tanzt a
mit sein blitzblaun Paraplui,
ti verdamana ti!«

In še ena, v okornem labudskem narečju, kakor nalašč za otroško psiho v dobi najvažnejšega razvoja:

»Die Lavnttaler Dirndlan hobn Stockhütlan drauf,
hobn a Zettale drin, steht Treppale drauf.
Mei Diandle is sauber von Fuas bis zum Kopf,
am Håls håtz a Binkerle, dås hast ma an Kropf.
Spielt, leitl, spielt dös auf, ik ber enk bol zoln,
mei Vater is gestern übern Geldhaufn glaln.«

Zgodilo se je, da se je osemletni deček prijokal domov in ves vznemirjen vprašal mamico: »Mama, ali imam greh, ker sem moral peti oni umazani stavek »mei Diandle is sauber«, učitelj nam je grozil, morali smo ga ubogati.«

In mi, koroški starši, ki plačujemo za naše šole visoke davke, naj molčimo? Mi naj pošiljamo svoje otroke v šole k ničvrednim, izprijenim propalicam, ki imajo edino prednost da so apostoli vsemogočnega koroškega Heimatsbunda. Ker se v domovini ne smemo ganiti, ker v domačem listu ne smemo povedati resnice, se poslužujemo pač te edino možne poti, da javno protestiramo proti peklenskemu zastrupljevanju naše nedolžne dece.

Gospodje okrog koroškega deželnega šolskega sveta, pri trpljenju vaših rodnih matera vas rotimo in pri svetosti v bolečinah porojene naše dece, spreglejte vendar! Kam boste pahnili nekoč tako verno koroško ljudstvo! **Ali si hočete res vzgojiti tolpo ubijalcev, nečistnikov, analfabetov? Ali v tem vidite svoje visoko poslanstvo? Kot rodne matere naših otrok smemo apelirati vsaj pri vas na zdrav in pravičen čut, ki nekaterim vzgojiteljem po naših šolah povsem manjka.**

In še mal doživljaj k temu žalostnemu poglavju:

Vozil sem se skozi slovenski Škocijan v Podjuni, kjer pastiruje blagi študentovski atek Poljančev Cenček. Na cesti se je v moji pričujočnosti odigral sledeči prizorček: učiteljica je hudovaje pestila šestletnega fantka: **»Wirst sagen Grüss Gott!«** Fantek pač ni razumel tuje in stroge dame in se je kremžil v jok. Ko torture le ni hotelo biti konca, se ji je spretno izmuznil ter jo pobrisal proti domu. Ubogi deček! — Jaz sem pa nehote prišel do novega spoznanja. Takoj mi je postalo jasno, zakaj po vseh slovenskih vaseh pozdravljajo otroci s spačenim **»gis Got!«**, jasno mi je postalo, zakaj je neki šolar kanclerju v Dobrli vasi ostal dolžan odgovor na primitivno vprašanje »koliko je eins und eins,« in zakaj je tedaj učiteljica tako urno pripomnila: **»Der Bube ist geistig ein Hascherl.«**

Takšna je naša šola in kar nas najbolj boli: pod krinko krščanstva. Dal Bog, da bi ne padel neizbrisljiv in nezaslužen madež pri tem na Cerkev, nositeljico pravega krščanstva.

Drobne koroške vesti

Avstrijska oblast carini naše nabožne liste.

Iz Celovca nam poročajo, da je avstrijska oblast začela pobirati carino od naših slovenskih nabožnih listov, ki prihajajo na Koroško. Naročniki »Bogoljuba« se vedno v večjem številu pritožujejo, da morajo za vsako številko plačati po 1 šiling carinske pristojbine, kar je v dinarjih 9 dinarjev za številko. Izjavljajo, da v takih razmerah sploh ne bodo mogli več lista naročevati. Podobne pristojbine pobirajo carinske oblasti tudi od naročnikov »Glasnika«. Naše odgovorne oblasti prosimo, naj se interesirajo po primerni poti, od kdaj je Avstrija uvedla carino na naše nabožne liste in zakaj jo je uvedla. Ako se zadeva ne da drugače urediti, potem naj tudi naša oblast udari visoko carino na avstrijske liste, revije in knjige, ki prihajajo v Jugoslavijo, ne da bi jim kdo delal carinskih ovir. Represalije se v tem primeru edino pravilen odgovor na neumestne ukrepe avstrijskih oblasti, ki očividno hočejo preprečiti, da bi slovenski Korošci dobivali v roke lepo slovensko čtivo.

Nemški dom dobi Dobrlavas. Zemljišče je odstopil gostilničar Pvuser proti pogodbeni obveznosti, da bo samo on smel v nemškem domu točiti pijačo. Nemška posojilnica je darovala 500 šilingov, Heimvehr (ki se tod imenuje Heimatbund) je daroval kar 10.000 šilingov, »Südmarka« pa je tudi dala 10.000 šilingov. Dom bodo z veliko nemško nacionalistično proslavo otvorili prihodnjo spomlad.

Umrla je mati pokojnega velikovškega kanonika Ivana Žela ga. Marija Žel, doma od Sv. Benedikta v Slov. goricah. Pokopali so jo ob veliki udeležbi duhovnikov in ljudstva, ki je pokojnico do zadnjega spoštovalo.

»Die Tschuschenbande« imenujejo tukajšnji Heimwehrovci in vsenemci, ki se skrivajo pod odejo Heimatbunda, tiste slovenske narodno zavedne ljudi, ki so hoteli letos organizirati gospodinjski tečaj v Svečah. Tečaj so hoteli z nasilstvi na vsak način preprečiti. Letali so okrog slovenskih domov in naravnost grozili staršem tistih deklet, ki bi se vpisala v gospodinjski tečaj, ne pa v nemškega, ki so ga hoteli vsiliti.

Nov zvonik na Kosovem polju

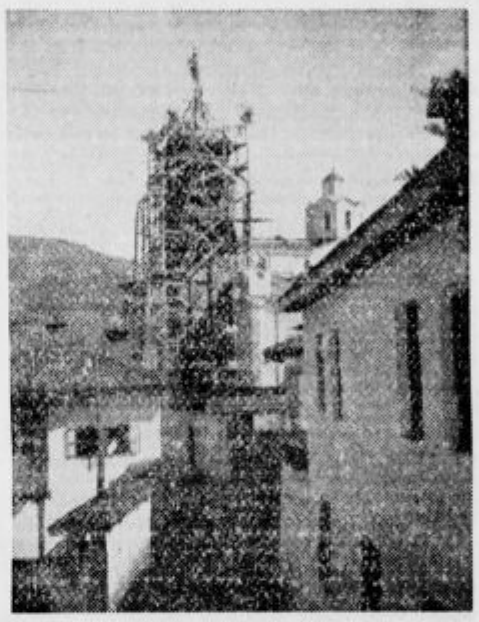

Novi zvonik v ogrodju. Vidi se tudi stari — leseni zvonik.

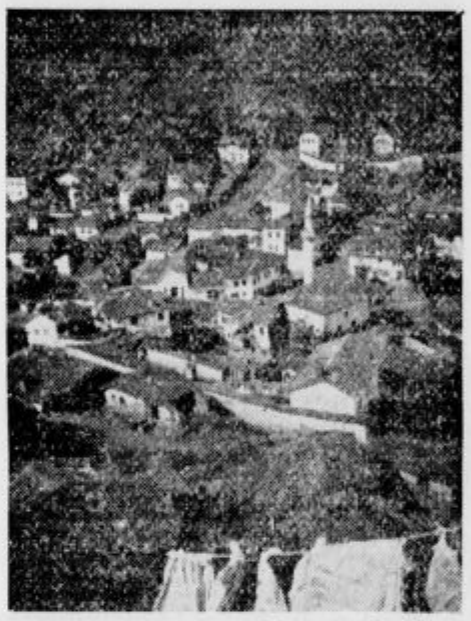

Pogled iz zvonika na del mesta Janjevo z minaretom.

Janjevo na Kosovem polju, 25. okt.

Danes na praznik Kristusa-Kralja je škopljanski škof dr. Ivan F. Gnidovec slovesno blagoslovil pri cerkvi sv. Miklavža v Janjevu 32 m visok nov zvonik. Cerkev sv. Miklavža v Janjevu je ena največjih katoliških cerkva na našem jugu; a novi zvonik, ki so ga z velikimi žrtvami postavili Janjevci sami pod vodstvom svojega župnika V. Zakrajška, daleč na okoli nima sebi enakega. Zanimivo je, da so pri postavitvi tega zvonika sodelovali mnogi Slovenci. Načrte je naredil pod vodstvom univerzitetnega profesorja ing. S. Globočnika mladi arhitekt ing. Tomaž Štrukelj. Strešno konstrukcijo je sestavil slovenski naseljenec na Kosovem polju Josip Pavlin, pokril je zvonik in napravil križ slovenski klepar iz Skoplja J. Šauer. Visoko nad polmesecem na minaretu je zablestel križ.

Proslava 80 letnice očeta slovenske stenografije

Ljubljana, 25. oktobra.

G. gimn. ravnatelj v pok. Franc Novak praznuje dvojni redek jubilej: v četrtek 22. t. m. je dopolnil pri čvrstem zdravju 80 letnico svojega življenja in letos poteka 50 let, odkar se je kot suplent na ljubljanski gimnaziji začel baviti s slovensko stenografijo. Zastopniki Slovenskega stenografskega društva so mu na rojstni dan čestitali na njegovem domu v imenu društva kot svojemu častnemu članu in v imenu vseh prijateljev stenografije. Povabili so ga k proslavi, ki je bila danes ob 10 v lepo okrašeni dvorani trgovske akademije. G. ravnatelj je povabilo tudi z veseljem sprejel. V dvorani se je zbralo precej inteligentov ter veliko dijakov in dijakinj, posebno iz državne trgovske šole in trgovske akademije. Prosvetno upravo je zastopal prof. Franc Ferjan. K proslavi so prišli direktorji Josip Reisner, dr. Karel Pirjevec, dr. Anton Breznik, Josip Gogala, profesorji Josip Marn, dr. Janko Pretnar, Josip Osana in še drugi častilci g. ravnatelja Novaka.

Prof. dr. Blaž Sveteli, predsednik Slovenskega stenografskega društva, je otvoril proslavo. Povdarjal je, da zasluži g. ravnatelj Novak spoštovanje zaradi intenzivnega dela za našo stenografijo. Dosegel je prvenstvo med vsemi tekmeci. Ko je g. ravnatelj začel poučevati v šoli, je bilo malo učencev. Lansko šolsko leto pa je bilo okoli 1200 učencev in učenk na trgovskih šolah, okoli 700 na srednjih in okoli 300 na meščanskih šolah, skupno okoli 2200 učencev in učenk. Priglaša se jih toliko, da ni mogoče vseh sprejeti. Z izbranimi besedami je čestital g. ravnatelju, dijakinja trgovske šole pa mu je podala šopek. G. ravnatelj Novak je na čestitke ginjen odgovoril: **»Svojo najprisrčnejšo zahvalo izrekam vam vsem in vsakemu posebej za ljubeznivo počastitev. Zaradi ginjenosti ne najdem primernih besed, zato lepa, srčna hvala!«**

Nato je Franc Kolman iz Maribora čestital v imenu mariborskega krožka Slov. stenografskega društva ter v imenu krožka »Sidra« na trgovski akademiji. Dijakinja trgovske akademije je občuteno deklamirala rimskega pesnika Avsonija epigram na stenografa v prevodu prof. Fr. Omerza. Profesor Jernej Pavlin je opisal Novakove zasluge za slovensko stenografijo. Ravnatelj ga je večkrat spodbujal, naj izda zgodovino stenografije. Predavanju sta sledili še deklamaciji dijakinje trgovske šole in dijaka trgovske akademije. — Končno se je predsednik lepo zahvalil vsem, ki so prišli k pomenljivi in preprosti, pa tem prisrčnejši proslavi.

Sv. maša zadušnica za pok. g. Jos. Pajniča, dolgoletnega člana križanske moške kongregacije, bo v torek, 27. oktobra ob 6 v križanski cerkvi. Prosimo obilne udeležbe od strani sobratov in prijateljev.

Razstava čsl. povojne knjige

V vseh prostorih Trgovskega doma (Gregorčičeva ulica) bo od 28. t. m. do 9. novembra odprta razstava češkoslovaške povojne knjige, ki jo je s pomočjo Jugoslovanske-češkoslovaške lige v Ljubljani in posebnega pripravljalnega odseka v Pragi uredil akademski odsek J. Č. lige v Ljubljani. Razstava bo obsegala preko 1000 najlepših povojnih knjig, ki so izšle na Češkoslovaškem, poleg leposlovja tudi znanstvenih knjig, glasbenih, umetniških ter zbirko exhibrisov. Svečana otvoritev razstave bo na češkoslovaški narodni in državni praznik dne 28. oktobra točno ob 20 zvečer (prireditev bo oddajala tudi ljubljanska radio-postaja) Slavnostni govor govori predsednik J. Č. Lige g. dr. E. Stare, otvoritveni govor pa predsednik akademskega odseka jurist J. Prochaska. Po pozdravnih govorih posameznih ustanov, bo uvodno besedo o razstavi in češki knjigi sploh govoril urednik B. Borko. Po otvoritvi sledi skupen ogled razstave. Sodeluje akademski orkester. Danes opozarjamo na to otvoritev, obenem pa tudi na prireditve celega češkoslovaškega kulturnega tedna. Ves ta čas bodo namreč na prostorih razstave posamezna strokovna predavanja o češkoslovaški knjigi ter sploh kulturnem življenju, obenem pa se bo v okviru tega tedna tudi repertoar našega narodnega gledališča tako drame kot opere oziral na češkoslovaška dela (Konjeniška patrulja in Bolta smrt). O posameznih prireditvah bomo sproti poročali.

Izdaja konsorcij »Ponedeljskega Slovenca«. Zastopnik Miha Krek. Ureduje Ciril Kočevar. Tiska Jugoslovanska tiskarna. Zastopnik: K. Čeč.